

Ročník XII. Číslo 6

2009
jún

Mesačník Slovákov Békéšskej Čaby a okolia

Pod Pilíšom – tam je náš svet...

10. júla Áchimova sieň oblastného domu na ulici Garai bola úplne preplnená. Členovia Čabianskej organizácie Slovákov a iní záujemcovia z mesta, hostia z Nadlaku, Komlóša, Pitvaroša, Sarvaša, Čabasabady a iných obcí okolia prišli vydriť svoju úctu voči slovenskej literatúre v Maďarsku. V organizovaní Domu slovenskej kultúry, miestnej slovenskej sa mosprávy došlo k predstaveniu novej zbierky, ktorá vyšla nedávno pod titulom *Pod Pilíšom, tam je náš svet*. Pri tejto priležitosti zavítali k nám niektorí autori, žijúci v severnom regióne Maďarska. Doyen slovenskej literatúry v Maďarsku básnik **Alexander Kormoš**, ktorý v osmedsiatich rokoch pracoval v Čabe ako vychovávateľ a bol odborným vedúcim mandolínového orchestra slovenskej školy, na prezentácii menej hovoril, o to viac recitoval. Vyberal zo svojej tvorby tie najmilšie... Niekdajší maturant čabianskeho slovenského gymnázia básnik **Gregor Papuček** spomíнал na svoju prepojenosť s Čabou. Jediná žena, básnička **Eva**

Fábiánová, súčasná spolupracovníčka Ľudových novín, sa zmienila o svojej obľúbenej téme o láske. Básnik **Imrich Fuhl** z Mlynkov spomínal, ako jeho rokové pesničky spievali Čabanku a že má veľa dobrých priateľov z tohto mesta. Bývalý starosta Senváclavu **Rudolf Fráňo** predstavil svoje všetky doterajšie publikácie, ktoré sa zaobrajú najmä miestnou históriaou.

Atmosféru literárneho poobedja dotvárali nielen citáty a príhovory hostí, ale aj členovia Čabianskej organizácie Slovákov a študenti slovenskej školy, ktorí recitovali básne z predstavenej antológie a zaspievali popri Čabianskej hymne **Jána Gercího** aj Pilíšsku hymnu na počesť hostí a priateľstva našich Slovákm obývanych regiónov.

V hosťovskej knihe Áchimovej sieni čítame z tohto dňa záznam od jednej prítomnej: „Dnes sa mi srdce naplnilo láskou.“ Existuje krajšia odmena pre organizátora?

Ja.

Tavasszal jelent meg a pilisi szlovák antológia, melynek alföldi bemutatójára a Békéscsabai Szlovák Tájházban került sor. Az irodalom iránt érdeklődő közönség Békéscsabáról, Csabaszabadiból, Tótkomlósról, Szarvarsáról, Nagylakról, Pitvarosról tisztelte meg az írókat, költőket. Kormos Sándor, Papuček Gregor, Fábián Éva, Fuhl Imre költők és Fráňo Rudolf író látogatott el Békéscsabára.

Alexander Kormoš Na dvoch brehoch barikády

Motto:

„... aby ste boli soľou, ktorá sa nesype do oka, ani do rany, ale ktorou sa solia vybrané jedlá strednej Európy, je vašou povinnosťou, aj vaším zmyslom.“

(Vladimír Mináč)

Nepotrebuje mosty,
ak nás spoja rieky samy,
ak nás spoja drahé kosti
našich predkov oplakaných.

Letí jeseň okrídlená,
nezaviazne v zašlých vinách,
letí pieseň, páru nemá
v podkarpatských domovinách.

Nepotrebuje mosty,
múdry Dunaj všetko zriadi,
buďme hostia našich hostí
na dvoch brehoch barikády.

Letí pieseň okrídlená,
nezaviazne v zašlých vinách,
letí pieseň, páru nemá
v podkarpatských domovinách.

Na prezentovaní publikácie

Početní záujemcovia v Áchimovej sále

Gastro-komando v Gyule

Oživenie atmosféry kuchýň starých mám

V posledný júnový víkend už desiaty krát usporiadali v malebnom mestečku Békešskej župy v Gyule tzv. *Haravaru v údolí Kerešov* (Körös-völgyi sokadalom). Pre nás, Slovákov podujatie sa vyznačovalo tým, že tu sa predstavilo prvýkrát tzv. gastro-komando pod názvom **Ňaničkina kuchyňa**.

Trojdňová veľkolepá aktivity, ako tradične aj tohto roku bolo venovaná tradičným ľudovým remeslám a tradičnej ľudovej kultúre. Slávnostné otvorenie haravy sa konalo spolu s odštartovaním 46. sezóny letného divadla v Gyule. V prvý deň podujatia sa konal o.i. aj galaprogram tretieho celoštátneho festivalu detských ľudových tanecných súborov. Počas júnového víkendu boli usporiadane aj súťaže hrnčiarov, medovníkárov, košíkárov ako

aj drevorezbárov širšieho regiónu južnej Dolnej zeme. Okrem pestrých programov rôznych folklórnych skupín návštěvníci sa v rámci osobitnej prezentácie mohli zoznámiť s typickými ľudovými odevmi a krojmi tohto kraja.

Festival sa stal aj najnovšou stanicou Ňaničkinej kuchyne, ktorá prezentuje tradičnú gastrokultúru dolnozemských Slovákov. V historickom prostredí, v úpäti stredovekého hradu ponúkali svoje pochúťky Medešanky (herouke), ženy z Veľkého Bánhedeša (piratuty), skupina z Polného Berinčoka (makovie opekance a domáci sapún) a ženy z Čabačúdu (šíšky). K dolnozemskému „gastrokomandu“ sa pridružili aj Veňarčania, ktorí priniesli svoje bryndzové halušky. Tradičná slovenská kuchyňa sa začlenila do prezen-

Do radu za grajciare u Ondreja Kiszelya

Veňarčanky na haravare obdivovali aj kvôli kroju

Kuchárky z Veľkého Bánhedešu a Medešu

tacie čistého ľudového umenia. Práca bola úspešná, ľudia míňali krajciare. O túto peňažnú menu slovenských obcí, ako aj o poskytnutie informácií sa postaral mladý Slovák z Békešskej Čaby, **Ondriš Kiszely**.

Aj na javisku sa objavila slovenská kultúra. Komlóšanka **Zuzana Bartošová** v kroji zaspievala slovenské melódie. Podujatie bolo vhodným miestom na ukávanie našej národnostnej kultúry väčšinovoému národu a cudzincom, veď mnohí strávia v Gyule svoju dovolenku z rôznych krajín sveta.

Realizovaniu projektu Ňaničkina kuchyňa predišla dlhá prípravná práca, účastníci sa stretávali na pôde Domu slovenskej kultúry v Békešskej Čabe. Na týchto tzv. workshop-och sa zhodli o.i. na dôležitých detailoch, napr. ako má byť vytvorená atmosféra niekdajších kuchýň so starým kuchynskými náradím, alebo v akom stylizovanom ľudovom odevu je vhodné zastupovať obec, tradičný ľudový kroj ktorej sa už nedá rekonštruovať. Projekt sa uskutočnil v rámci podprogramu Grundtvig partnerstvá, ktorý patrí pod program Európskeho spoločenstva v oblasti vzdelávania, pod známy Socrates. Slováci z Békešskej oblasti sú v ním zastúpení prostredníctvom Čabianskej organizácie Slovákov a ich partnermi sú okrem rôznych organizácií na Slovensku aj Slováci v Českej republike, resp. vo Francúzsku.

(cs)

A szlovák konyha specialitásait mutatta be a Gyulai Sokadalomban néhány Békés megyei szlovák szervezet gasztronómiai csapata, illetve vanyarci vendégeink a haluskát árulták nagy sikkerrel az érdeklődőknek. A rendezvényen sikeresen mutatkozott be a Csabai Szlovákok Szervezete és a Szlovák Kultúra Háza módszertani segítségével felkészített Nyanyicska konyha.

Krátke správy

28. mája

zasadalo predsedníctvo Čabianskej organizácie Slovákov. Na dennom poriadku boli: 1.) Referát a bilancia plnenia plánov s.r.o., 2.) Návrh na vyznamenanie Pro Cultura Minoritatum Hungariae, 3.) Prijatie plánu aktivít do septembra, 4.) Aktuality. Konštatovalo sa, že s.r.o. nevyrába deficit, na vyznamenanie predložia **Alžbetu Ančsinovú**, členovia predsedníctva podľa harmonogramu spoznali plány, z ktorých najväčšie sú: Výstava gastronómie a cestovného ruchu v Tisovci (18.-20.07.), Körös-völgyi sokadalom v Gyule (26.-28.07.), Odovzdanie drevorezby Vegetácia Jany Kožuškovej z medzinárodného umeleckého tábora v Kotegyáne, Vystúpenie Vertiga na Radničných večeroch (01.07.), Deň Slovákov v Maďarsku v Šáre (04.07.), remeselnícky detsky a mládežnícky tábor v Bihore (6.-12.07.), Detviansky folklórny festival (10.-12.07.), Odovzdanie pece v Dome slovenskej kultúry a stretnutie sálašských učiteľov s odhalením pamätej steny v Čabasabady (25.07.), tábor slovenskej mládeže v Betliaroch (28.-30.07.), Na jarmoku festival v Srbsku (07.-09.07.), cesta dvoch spevokolov do Radavy (15.-17.08.) a ZENIT s košickou mládežníckou dychovkou (18.-20.07.).

04. júna

z príležitosti **Dňa pedagógov** miestna slovenská samospráva vitaná slovenských aktívnych pedagógov a pedagógov na dôchodku v Oblastnom dome, aby sa im podávala za prácu, vykonanú v prospech zachovania slovenskej reči a tradícií v kraji najmladšej generácie, ktorá pestuje nádej do budúcnosti. Prítomných pedagógov vítal krátky kultúrny program štvrtnej triedy slovenskej základnej školy pod vedením **Natálie Murvárovej**, potom predsedu miestnej slovenskej samosprávy **Juraj Ando** prednesol malú scénku a príbehy o detailoch a krásach tohto povolania. Členovia samosprávy dákovali pedagógom symbolicky s kvetmi.

08. júna

zasadala miestna slovenská menšinová samospráva, kde ústredným bodom zasadnutia bol referát o činnosti miestneho výchovno-vzdelávajúceho inštitútu so štyrmi funkiami – materšká škôlka, metodické centrum, základná škola, gymnázium a kolégium. Riaditeľka **Edita Pečeňová** referovala o cenných úspechoch, o účasti v rôznych krajanských a medzinárodných táboroch, podujatiach a kurzoch. Poukázala aj na to, že žiaľ otázku hosťujúcej učiteľky v mateskej škôlke doteraz nevedia riešiť so Slovenskom, následkom vzdelávacích požiadaviek tohto povolania. Potešíteľné je, že v tomto roku svoje 60. výročie oslavujúca škola vyhrala peniaze na čiastočnú rekonštrukciu, v rámci ktorej ponajprv obnovia elektrickú sieť. Všetkých nás teší, že počet študentov neklesol, blíži sa ku 400. Tešíme sa aj tomu, že z gymnázií mnohí pokračujú vo svojom štúdiu na národnostnom poli.

Na zasadnutí: Juraj Ando, Dr. Helena Csicselyová, Edita Pečeňová a Anna Istvánová

Ďalšími bodmi zasadnutia boli: modifikácia rozpočtu prvého polroka, vysielanie slovenských správ v miestnej televízii (naďalej poverená s prácou **Ildika Očovská**), blížiace sa Radničné večere, kde vystúpi slovenské divadlo Vertigo s hrou *A čo ja, miláčik?*

12-14. júna

Organizátori **Keramických trhov v Pezinku** spolupracujú s Domom slovenskej kultúry. Následkom toho už tretí rok je zastúpené na podujatí aj čabianske hrnčiarstvo. Dva roky bol na trhu **László Hugyeccz** a v tmuto roku vycestovala **Andrea Barcsaiová**, ktorá sa vrátila s peknými a užitočnými zážitkami a s množstvom dobrých kontaktov.

15. júna

Požiarnik **Zoltán Bácsfalvi** už nie po prvýkrát vystavil svoje diela v Dome slovenskej kultúry. Jeho maľby odzrkadľujú najmä čabianske a sálašské detaily a momenty. V tomto prípade podal ukážku aj z malieb, stvárňujúcich ľažké chvíle požiarnictva.

Výstavu otvoril jeho bývalý veliteľ **Szendi Géza**, iniciátor výstavy. Stalo sa tak po prvýkrát v roku 2002 na Floriána a od tých čias pravidelne vystavuje v rôznych kultúrnych inštitúciách. Gratulujeme.

Na vernisáži Zoltán Bácsfalvi so svojou dcérou

18. júna

usporiadali **spevokoly** pôsobiace pod záštitou Čabianskej organizácie Slovákov svoj záverečný koncert v Áchimovej sieni na Garaiho ulici. Na podujatí spevokoly prednesli svoje najlepšie tohoročné interpretácie zborových skladieb a ľudových piesní, týmto dákovali Čabianskej organizácii Slovákov a všetkým podporovateľom za podporu.

Zbor Čabianska ružička na javisku

27. júna

Citarový súbor **Boleráz** a tanecný súbor **Čaba** vystúpili v Kardoši v rámci osláv 40. výročia založenia obce.

28. júna

sa konal národnostný deň v Čabasabady.

Turizmus a gastronómia v Tisovci

Malá dolnozemská skupinka 18.06. sa vybraťa na cestu prezentovať Slovákov z Maďarska cez turizmus späť s gastronómiou. Vycestovala projektom *Naničkina kuchyňa*. Ženy Slovenskej národnostnej samosprávy v Medeši piekli herouky a členovia Čabianskej organizácie Slovákov varili v kotlíku hovädzí paprikáš a hustú tarhoňu. Popri gastronómii sme vzbudili záujem o Slovákov v Maďarsku s brožúrkami, letákmi, kalendármi atď. a informačnou službou. Podujatie nadregionálnej výstavy o cestovnom ruchu bolo organizované v rámci 15. Dňa mesta Tisovec. Vítal nás pán primátor **Ing. Peter Mináč** a so svojou prítomnosťou nás uctil aj predsedu Bansko-Bystrického samosprávneho kraja **Milan Murgaš**. Okrem Slovákov z Maďarska prezentovali svoju slovenskú kultúru Slováci zo Srbska (Báčsky Petrovec, Kulpín, Kysáč) a turistická kancelária Bansko-Bystrického samosprávneho kraja. V prezentačnej sále počas turistického trhu prebiehala aj súťaž odborných škôl pohostinstva.

Prvý deň sme sa zúčastnili na slávnostnom programe, v rámci ktorého sme sa mohli zoznámiť s vysokoocenými osobnosťami, ktoré prispeli k dobrej zvesti mesta. Po slávnosti nás pozvali na recepciu. Na druhý deň veľiaci sa pozastavili u nás, vytvorila sa bezprostredná nálada. Popoludní kotlíkári prežili veľký zážitok, veď sa zúčastnili na otvorení syrárne, kde od zbojníkov si museli vykúpiť svoje ženy. Po „výkupe“ sa zoznámili s procesom výroby obľúbených korbáčikov. Posledný

deň sme mali možnosť kochať sa v krásе hôr. Počas prechádzky sme navštívili Ochtinskú aragonitovú jaskyňu, ktorá nás presvedčila o tom, aké jedinečné čaro môže schovávať hora. Odporúčame ju každému navštíviť túto jaskyňu!

Ďakujeme každému za starostlivosť a milé privítanie našej skupiny, dúfame, že aj mesto Tisovec nás uchová vo svojej dobrej pamäti.

Mária Szláviková Nyáriová

Čabianski kotlíkári

Čabiansky štand s Medešankou Máriou Slávikovou Nyáriovou

A turizmus jegyében mutatkozott be a csöröge készítő medgyesegyházi szlovák asszonycsoport és a Csabai Szlovákok Szervezete tarhonyafőző csapata Tisovecben a Közép-Szlovákiai Túrisztikai Vásárban. Termékeik, kiállításuk és a szlovák-magyar nyelvű kiadványai nagy érdeklődésnek örvendtek.

Pocta našim predkom-Slovákom spevom a hudbou v citarovom tábore

Od 22. do 27. júna v organizovaní Čabianskej organizácie Slovákov došlo k usporiadaniu v Békešskej Čabe k Slovenského citarového tábora. Podujatie dalo miesto Kolégium Jánosa Aranya. Štyridsiati piati účastníci prišli do tábora z mesta a okolitých obcí: z Telekgerendášu, Kétšoproňu, Čorvášu, Eleku, Poľného Berinčoka a z Čabačídu. Podujatie podporili Národný kultúrny fond (NKA), Kultúrny výbor Poslaneckého zboru Békešskej Čaby a slovenské menšinové samosprávy spomínaných obcí.

V tábore každý deň sa začína spoločným spievaním slovenských ľudových piesní pod vedením **Ildiky Očovskej** a pokračoval s hrou na citare v skupinách. Inštruktormi boli **Ferenc Borší**, **Kálmán Juhász**, **Tímea Teješová** a **Žofia Hajnalová**. V priebehu týždňa citariisti pod vedením **Alžbety Liptákové** sa zaoberali aj s inými oblastami slovenského ľudového umenia: vyšívali, tkali, perly navliekali, pripravili bábiky zo šúpolia a drôtovali. Tábor sa zakončil záverečným programom v priebehu ktorého citariisti najprv dávali poctu svojím predkom-Slovákom zaspievaním Hymny čabianskych Slovákov, potom každá skupina prednesla slovenské ľudové piesne naučené v tábore.

Ildika Očovská

Deti pri citarách

Békéscsabán az idén is sor került a hagyományosan megrendezésre kerülő citeratáborra, melynek köszönhetően az elmúlt évtizedben megyénkben ismét működni kezdtek a citera együttesek. Az idén 45 fő vett részt a táborban.

II. Šachový turnaj Ančinovcov

V tomto roku 18.-20.07. došlo k usporiadaniu Šachového turnaju Ančinovcov druhýkrát na území Maďarska v Békéskej Čabe (v Komárne už 20. krát). Pesťujeme takto pamiatku **Andreja Ančina**, pochádzajúceho z Čaby, ktorý od mladého veku žil na Slovensku a stal sa špičkovým majstrom šachu a zostavovateľom šachových hlavolomov na európskej úrovni, ako aj jeho brata **Juraja Acsina**, ktorý sa stal šachistom doma.

Na medzinárodnom FIDE-OPEN 2009 súťažilo 40 osôb pod heslom „Gens una sumus“ – „Sme jedna rodina“. Predseda Čabianskej organizácie Slovákov **Michal Lásik** vyzdvihol, že podujatia, ako aj šachový turnaj posilňujú priateľstvo národov a pestovanie pozitívnych tradícií. Primátor mesta **Gyula Vántara** vital usporiadanie tohto podujatia, ktoré zveľaďuje čabianske tradície, pestovanie hodnôt a poctu k čabianskym osobnostiam. Generálny konzul SR **Štefan Daňo** poukázal na to, že aj cez šport sa môžu priateľské styky dvoch národov pestovať

a posilňovať. Organizátormi turnaju sú: Šachový zväz župy Békés, Samospráva župného mesta Békéscsaba, Čabianska organizácia Slovákov, Slovenská samospráva župného mesta Békéscsaba a Dom železníčiarov. Hlavným organizátorom bol **József Petró**, predseda župného šachového zväzu a **Alžbeta Ančinová**, spolupracovníčka Čabianskej organizácie Slovákov. Športový priebeh turnaja zabezpečil FIDE rozhodca **László Seres**, pri účasti členov rodiny Acsinovcov. Vďaka sponzorom na konci mnohí účastníkov dosiahol odmenu: najmladší účastník 8 ročný **Vértes Imre** a najstarší 82 ročný **Herzberger Tibor** prevzali odmenu od **Judit Molnárovej Pribojskej**, členky predsedníctva ČOS, víťaz vekovej kategórie pod 14 rokov **Antal Tibor** a vekovej kategórie nad 60 rokov **Deák Zoltán** od **Jána Tadanaiho**, člena predsedníctva ČOS. Za prvé miesto ženskej kategórie župy Békés prevzala odmenu **Anna Takács**, za druhé **Barbara Novák** a tretie **Boglárka Erdos** od pani Marikovej, členky športového zvä-

zua **Jánosa Kertésza** predsedu Iparszövetségu. V mužskej kategórii župy zvíťazil **Márius Chereches**, ktorý dostal odmenu od člena predsedníctva ČOS **Martina Vozára**. **István Maczkó**, riaditeľ Domu železníčiarov odovzdal ďalšie predmetové ceny. Putovný pohár vyhral **Márius Chereches** od zakladateľa podujatia, od **Györgya Acsina**. Na konci organizátori vyhlásili III. Šachový turnaj Acsinovcov, k usporiadaniu ktorého dojde v roku 2010.

aa

Nová etapa poslania nášho partnera z cirkvi

Rozlúčil sa s nami evanjelický farár **NÉMETH MIHÁLY**, ktorý svojmu poslaniu ďalej bude slúžiť v Maglóde. Jeho menovanie do novej funkcie sa bude konať 26.09 v Maglóde, v evanjelickom kostole. Bol našim dobrým partnerom, vychádzal nám vždy v ústrey, ako aj všetkým, ktorí sa k nemu obrátili o pomoc.

Niekol'ko slov od neho, ktoré odzneli 6. 05.2000 v kostole, keď bol menovaný do funkcie miestneho farára v Čabe:

„Milé sestry, milí bratia!
Dakujem Vám za dôveru, že ste ma zvolili napriek tomu, že po slovensky neviem. Slúbím Vám, že všetko, čo bude v mojich silách urobím, aby duch evanjelického slovenského Tranosca na Čabe pretrval aj pre ďalšie generácie.“

Ako predkovia spievali: Jako Jeruzalem Se všech strán horami, tak pán svuj líd verní, ohradí baštami, a jím udelí své pomoci, ve dne i v noci, ve dne i v noci.“

Na otázku akým cieľom sa pustí na cestu v Čabe odpovedal takto: Moja odpoved' sa môže zdať zvyčajnou, skoro obvyklou. Chcem budovať, budovať na predkami podstavený základ. Budovať spolu s veriacimi a členmi presbiteria... Budovať v prospech veriacich, mesta, vlasti a ľudu a na chválu Boha. Budovať s nádejou postaviť niečo trvalé. Nie drevo, slamu, seno, ktoré strávi súdny oheň.

Budovať v tej viere a v poznaní, že nový základ okrem jestvujúceho ani my nevieme siť, ktorý je Ježiš Kristus.

K tomu prosíme pomoc a požehnanie Boha!“

Čabianski Slováci ďakujú mu za spoluprácu a želajú mu požehnané ďalšie kroky na ceste svojho poslania.

kr.

Zamyslene v súťaži

Pri odovzdávaní cien

Második alkalommal került sor az Acsin Sakkverseny megrendezésére Békéscsabán, mely a Szlovákiában szép sakkkalmafutást befütött Acsin Endre és a békéscsabai Acsin György testvérpár emlékére kerül megrendezésre.

Vstupné slovo Pilíšskej antológie

Takto vítali a podnes takto vítajú Pilíššania hosta, prichádzajúceho do ich príbytku. My, autori tejto antológie, ktorí sme sa do nej, obrazne povediac, „našťahovali“ a ktorí sa všetci svojim spôsobom viažeme na tento región, uchovávame, chránime a ďalej rozvíjame jeho slovenskú kultúru a tradície. Držíme sa aj tohto pekného zvyku a takto po našky Čítať, v tomto našom duchovnom príbytku: Vitaj u nás!

Pripomíname Ti zároveň, že naša slovenská kultúra v tomto regióne je starobylá ako nás plešatý Pilíš. Už v 9. storočí tu, pod vrchom Pleš, založili benediktínsky kláštor a vedľa neho jeho živiteľku, dedinku Pleš. Aj na druhej strane tohto horského plešatého obra, v dedinke Kosteľec, žili Sloveni, ale obývali aj nedaleké osady Boroň, Bitovec a ďalšie. Naši predkovia tu obrábali polia, na slnečných stráňach pestovali vinič, chovali dobytok a hydinu. Vodu mali z okolitých studienok a blízkeho potoka, drevo a lesnú zver im nükali okolité hory. V kláštore i vo dvoch husto stavaných domčekov znala slovenská reč a ľubožučné piesne.

Časom sem prichádzali od východu rozličné cudzie nácie, kmene, medzi nimi aj Moguri (896), neskôr Tatári (1241) a Turci (1541). Ničili, pálieli, pustošili tieto kraje. Naši predkovia neraz museli utekať pred týmito pohromami zo svojich bydlísk, aby si zachránili aspoň holý život. Po ústupe Turkov začiatkom 18. storočia im prišla posila spod Nízkych Tatier a Malých Karpát, medzi nimi aj potomkovia niekdajších obyvateľov tohto kraja. Vyľudnené oblasti sa opäť naplnili životom, slovenské slovo ožilo, úhory sa zmenili na úrodné polia a prekvitajúce záhrady. Od prvopočiatkov nad Plešským krajom preletelo vyše 12 storočí - a div divíci, my sme tu aj dnes a parafrázujúc slávneho P. O. Hviezdoslava: „Boh dá, že i strváme!“ Ešte jestvujú naše slovenské dediny, ako Mlynky (pôvodne Pleš), Kestúc (Kosteľec), Čív (Čevo), Huť (Bitovec), Čobanka (Boroň), Santov, Senváclav. My, postarší, dobre vieme, že všetky tieto dediny až donedávna boli čisto slovenské. Sme živí vými svedkami tejto nespornej skutočnosti, vedľa tento kraj je našou kolískou.

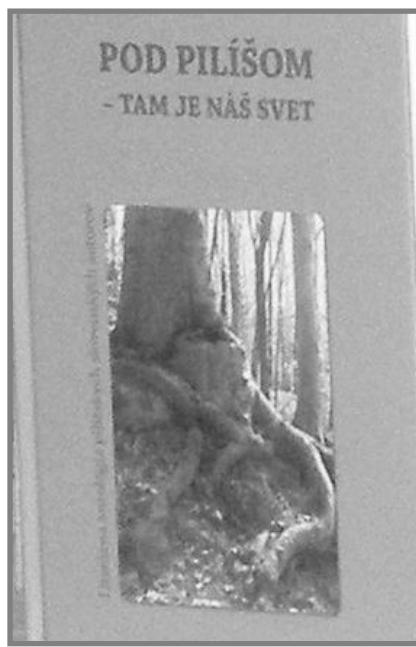
Naša bohatá ľudová i kresťanská kultúra siaha hlboko do histórie. Máme v knihách zozbierané množstvo pilíšskych ľudových piesní, rozprávok, v kestúckom kostole sa nám zachovala aj tradícia sv. Cyrila a sv. Metoda, patrónov Európy, ktorí šírili a zveľaďovali kresťanstvo medzi našimi predkami v starej slovenčine. Kultúru, ktorú sme zdelenili po svojich predkoch, uchovávame a ďalej rozvíjame. Na jej košatom strome, hľa, zakvitol nový kvet: antológia **Pod Pilíšom - tam je nás svet!**

Nápad redaktorov tejto priekopníckej antológie by bol ostal iba nápadom, keby ho neboli podporili vedúci Združenia a regionálneho kultúrneho strediska pilíšskych Slovákov a Zväzu Slovákov v Maďarsku, ktorí sa zároveň ujali aj zodpovednej úlohy vydavateľa. S iniciatívou redaktorov tejto knihy sa stotožnili Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí (Bratislava), miestne a župné slovenské samosprávy pilíšskeho regiónu a Budapešti. Svedčí o tom ich morálna i hmotná podpora, ktorá bola tiež prepotrebná k zrodu tejto knihy. Patrí im všetkým naša vrelá vdaka.

Ctený čitateľ! Berieš do svojich rúk vzácnu, svojho druhu jedinečnú publikáciu. V histórii kultúry Slovákov v Maďarsku je to prvá taká antológia, v ktorej sa predstavujú výberom zo svojej literárnej tvorby autori, ktorých spája zemepisné územie, z ktorého pochádzajú, kde žili alebo žijú aj v súčasnosti. Je to ich prekrásny pilíšsky kraj. Perom požehnaní literárni tvorcovia v nej ospevujú Pilíš, Ostrú skalu, Brány, Brdo, Dva buky, Zbojnícku skalu, Trnkov járek, Bílé skaly. Skrátka, nás drahý rodny kraj a naše osudy. Štyria prozaici a dvanásť básnicki textom i obrazom sa pokúšajú zaviesť čitateľa do čarovného sveta tohto kraja a jeho obyvateľov. Neobchádzajú ani problémy, ktoré tak ľahko doliehajú na ich svojrázny národnostný život.

Zámerom redaktorov a autorov antológie však nie je iba púhe predstavenie tohto regiónu, ale zároveň chcú prispieť k pozdvihnutiu slovenského povedomia celej našej Slováčke. Želáme si preto, aby tento nás vydavateľský čin podnietil aj spisovateľov v iných Slovákm obývaných regiónoch našej vlasti.

REDAKTORI

RECEPTÁR

Babičkine recepty v našej kuchyni alebo Babičkin minireceptár 2008 (obec Iža)

„Ja viem, čo teraz čakáte,
lebo prázdnne hurke máte.
Všedci by ste chceli jesti,
takie kusy ako pesti.
Ale troška dočekajte,
polievku si zachlípajte.
V kuchynke ešte niečo chystajú
a snád' vám aj inšie dajú.
Prímite d'ačne!“

Kapustníky:

60 dkg múky, $\frac{1}{2}$ kocky droždia, 2-3 dl mlieka, 3 dkg cukru, 8 dkg masla, 2 žltky, $\frac{3}{4}$ lyžičky soli, 6 dkg masla na vymästenie plechu kapustníkov.

plinka: 6 dkg masti, 70 dkg bielej kapusty, sol', škorica, 6 dkg cukru

Do misky dáme múku, sol', cukor, vykysnutý kvások, žltky, rozpustené maslo a podľa potreby vlažné mlieko. Cesto pomúčenú dosku, pokrájame na rovnaké kúsky, urobíme malé bochníky a necháme kysnúť. Potom každý bochník roztláčime prstami a dáme naň trochu vyhladenej plinky. Kraje spojíme a pozorne rozval'káme. Kapustníky poukladáme na vymästený plech, vrch trochu popicháme vidličkou, dobre pomastíme, necháme ešte chvíľku vykysnúť, potom upečieme. Plinka: Očistenú kapustu nadrobno postrúhame, posolíme a dáme na mast'. Uprážime do mukka tak, aby nebola vodnatá. Potom pridáme cukor a mletú škoricu. Namiesto škorice môžeme pridať mleté čierne korenie. Môžeme podávať samostatne, alebo slané ako prílohu k strukovinovým polievkam.

Vydavateľ: Čabianska organizácia Slovákov

Za vydávanie zodpovedajú predsedá ČOS Michal Lásik a úradujúca predsedníčka Anna Istvánová

(redaktorka Čabäna)

Adresa redakcie:

Dom slovenskej kultúry
5600 Békešská Čaba, Námestie Kossutha 10

Tel., fax: (66) 321-771, (66) 441-750

www.slovak.hu

E-mail: szlovakhaz@globonet.hu

Sadzba a grafická úprava: Boglárka Drimba

Tlačiareň:

Sirályka, Békéscsaba, József Attila u. 2-4.

Nás mesačník vychádza bezplatne, v náklade 500 výtlačkov, s finančnou podporou

Úradu Slovákov žijúcich v zahraničí